

Försäkringskassas handläggning av ett ärende om utbetalning enligt 17 kap. 1 § andra stycket lagen (1962:381) om allmän försäkring

I en anmälan mot dåvarande Stockholms läns allmänna försäkringskassa klagade AA på försäkringskassans handläggning av ett ärende om utbetalning till stadsdelsnämnd. Det gällde ett belopp om 33 770 kr som han hade fått efter en skattejämkning i samband med retroaktiv sjukpenning. Han var bl.a. missnöjd med att försäkringskassan inte hade meddelat ett skriftligt beslut med överklagande-hänvisning i ärendet.

Föredraganden i ärendet hos JO upprättade en promemoria som innehöll i huvudsak följande.

I en anmälan till JO har AA klagat på försäkringskassans handläggning av ett ärende om utbetalning enligt 17 kap. 1 § lagen (1962:381) om allmän försäkring, AFL. Av de till anmälan bifogade handlingarna framgår bl.a. följande.

Skärholmens stadsdelsnämnd inkom den 25 februari 2002 till försäkringskassan med en framställan enligt 17 kap. 1 § AFL om utbetalning av ersättning för utgivet försörjningsstöd som förskott på förmån.

Den 27 juni 2002 har AA muntligen kommunicerats att utbetalningen skulle ske till stadsdelsnämnden. Försäkringskassan har i journalen antecknat att AA förklarade sig förstå att betalningen skulle gå till stadsdelsnämnden och att han inte hade något att invända mot detta.

Såvitt framgår av de av AA bifogade handlingarna har försäkringskassan inte fattat något formellt beslut med fullföljdshänvisning om utbetalning till stadsdelsnämnden enligt 17 kap. 1 § AFL. Någon beslutsunderrättelse har heller inte sänts till honom. Beloppet utbetalades till stadsdelsnämnden den 5 juli 2002, vilket AA underrättades om vid telefonsamtal den 3 september 2002.

Försäkringskassan bör anmodas att yttra sig över sin handläggning av ärendet mot bakgrund av de omständigheter som anges ovan.

Efter remiss anförde försäkringskassan genom direktören BB bl.a. följande.

Det är försäkringskassans uppfattning att en framställan från en stadsdelsnämnd om ersättning enligt 17 kap. 1 § AFL skall kommuniceras med den försäkrade. I aktuellt mål har muntlig kommunikering skett med den försäkrade i samband med utbetalningen av beloppet 33 770 kr till stadsdelsnämnden. Enligt 17 § förvaltningslagen (1986:223) är muntlig kommunikering tillåten. Enligt försäkringskassans uppfattning skall dock muntlig kommunikering tillämpas endast i undantagsfall och inte

när det är fråga om ett komplicerat ärende eller ett mera omfattande utredningsmaterial. Frågan om att betala ut ersättning till stadsdelsnämnden enligt 17 kap. 1 § AFL kan inte sägas vara av sådan art att muntlig kommunikering skulle vara utesluten.

Enligt ett JO-beslut (dnr 4477-1999) skall socialnämndens framställan föranleda ett beslut från försäkringskassans sida. I aktuellt ärende har något skriftligt beslut med fullföljdshänvisning inte fattats. Inte heller har någon beslutsunderrättelse sänts till AA. Att försäkringskassan ändå har fattat ett

beslut anser försäkringskassan framgå av journalanteckning den 5 juli 2002 i vilken dokumenterats att begärd ersättning sänds via postgiro till socialförvaltningen, allt enligt framställan, (...). AA underrättades vid besök den 3 september 2002 om beslutet. Underrättelse om beslutet med fullföljdshänvisning skulle dock ha skickats när beslutet fattades. Att detta förbisågs kan delvis förklaras av följande. I normalfallet är utbetalningen till stadsdelsnämnden en del av försäkringskassans uträkningsbeslut till den försäkrade, vilket beslut naturligtvis är försett med fullföljdshänvisning. I detta fall hade försäkringskassan redan, i enlighet med Kammarrättens i Stockholm dom den 25 januari 2002 i mål nr 3910-2001, den 27 februari 2002 verkställt en utbetalning av retroaktiv sjukersättning om 240 178 kr till AA. Härfter inkom AA med ett jämningsbesked från skattemyndigheten utvisande att skatt skulle ha dragits med en lägre procentsats än vad som gjorts. Ovan nämnda belopp, 33 770 kr, utgör mellanskillnaden mellan den skatt som dragits och den som skulle ha dragits enligt jämningsbeskedet och det är också det belopp som betalats ut till stadsdelsnämnden.

Det är sammanfattningsvis försäkringskassans uppfattning att handläggningen i samband med utbetalningen av 33 770 kr till stadsdelsnämnden inte nått upp till förvaltningslagens krav. Försäkringskassan beklagar detta. Kontakt har tagits med lokalkontoret för att betona vikten av korrekt handläggning i beslut av ifrågasvarande karaktär.

AA kommenterade remissvaret.

I ett beslut den 25 januari 2005 anförde *stf JO Ekberg* följande i bedömningsdelen.

Enligt 17 § förvaltningslagen (1986:223) får ett ärende inte avgöras utan att den som är sökande, klagande eller annan part har underrättats om en uppgift som har tillförts ärendet genom någon annan än honom själv och han har fått tillfälle att yttra sig över den, om ärendet avser myndighetsutövning mot någon enskild.

Förvaltningslagen innehåller inga närmare regler om kommunikationens praktiska detaljer. Kommunikering kan således ske såväl skriftligen som muntligen. Vilket sätt som är lämpligast beror av omständigheterna i det enskilda fallet. Som framgår av lagtexten består kommunikationsplikten av två led. Dels skall den enskilde underrättas om de uppgifter som tillförts ärendet, dels skall han eller hon beredas tillfälle att yttra sig över dessa. Ju mer komplicerat ett ärende är, desto tyngre talar det för att kommunikeringen sker skriftligen med uttryckligt besked att den enskilde har möjlighet att komma in med ett yttrande. Försäkringskassan har i sitt remissvar uppgett att frågan om att betala ut ersättning till stadsdelsnämnden enligt 17 kap. 1 § AFL inte kan sägas vara av sådan art att muntlig kommunikering skulle vara utesluten. Det är möjligt att fall kan finnas där en muntlig kommunikering skulle kunna vara tillfyllest. I just föreliggande fall anser jag att ett sådant förfarande var mindre lämpligt. Omständigheterna var relativt ovanliga och AA:s

inställning till en utbetalning till stadsdelsnämnden visade sig i det fortsatta händelseförloppet vara mycket negativ.

Bristfälligheten i försäkringskassans handläggning av kommunikeringen förstärks av det förhållandet att kassan inte följde upp stadsdelsnämndens framställning om utbetalning av det aktuella skattebeloppet till nämnden med något formellt beslut försett med överklagandehänvisning. Enligt 21 § förvaltningslagen skall en sökande, klagande eller annan part underrättas om innehållet i ett fattat beslut som avser myndighetsutövning mot en enskild. JO har i tidigare ärende uttalat att denna skyldighet omfattar beslut som försäkringskassan fattar om utbetalning av retroaktiv socialförsäkringsersättning till socialnämnd. Hade försäkringskassan gjort detta och tillställt AA sitt beslut hade denne haft möjlighet att på ett tidigt stadium överväga huruvida han skulle överklaga beslutet.

Jag noterar att försäkringskassan är medveten om bristerna i kassans handläggning och att vederbörande lokalkontor uppmärksammats på detta. Jag nöjer mig därför med att uttala kritik mot kassans handläggning i de påtalade avseendena.